

MALLORCA: PORTA TANCADA A LA LLIBERTAT D'EXPRESSIONÍ

Quan la ràdio calla

Amb l'entrada en vigor de la llei d'Ordenació de les Telecomunicacions es tancava una setmana d'actuacions de la guàrdia civil, a les Illes, contra emissores televisives. Una actuació governativa que amaga diverses estratègies davant la pròxima implantació de la televisió privada.

D. Quetber

El passat nou de gener entrava en vigor la Llei d'Ordenació de les Telecomunicacions. El delegat del govern central a les Illes, **Carlos Martín Plasencia**, anunciava multes de fins a deu milions per a les emissores que no tinguessin la corresponent autorització governativa. Així, es tancava una setmana d'actuacions de la guàrdia civil, aixecant actes-denúncia contra emissores televisives de caràcter local i amenaçant la vintena llarga de ràdios que emeten a les Illes sense la corresponent concessió de freqüència. Al fons de l'actuació governativa, hi ha diverses estratègies davant la pròxima implantació de la televisió privada i la demanda d'informació en català. Un debat que ningú no s'atreveix a plantejar obertament.

Quan la premsa diària de Ciutat donà compte de l'acció de la guàrdia ci-

Miquel Alenyar, president d'OCB. A la dreta, Llorenç Ramon, responsable de TV-7 a Lloseta.

vil, que aixecava acta-denúncia de les emissores de televisió locals, s'interpretà que la delegació del govern central perseguia la producció de programes que Voltor emetia de forma esporàdica durant les festes nadalenques a través del repetidor, del qual Voltor 3, SA, és propietari i que permet també la recepció de TV3 a l'illa de Mallorca.

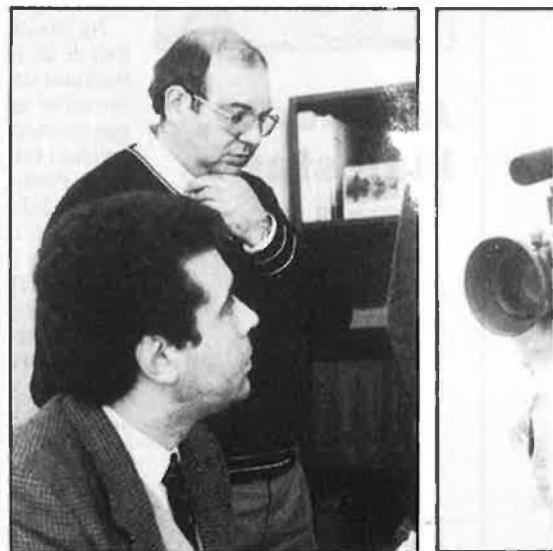
Però ni Voltor ni l'Obra Cultural Balear —OCB—, entitat promotora d'aquella societat, no havien rebut la visita de la guàrdia civil. I el nou president de l'OCB, **Miquel Alenyar**, re-

coneixia que «les emissions de programes són il·legals i no tornaran a repetir-se». «Crec que els d'ací ho han entès perfectament, perquè tampoc realitzaven una gran programació, sinó petites coses, testimonials majoritàriament», manifestava **Martín Plasencia** referint-se a les emissores locals de televisió.

La batuda

«Diumenge al vespre, em cridaren d'Andratx perquè hi havia anat la guàrdia civil i els volia tancar l'emissora. Volien demanar-me consell, perquè sabien que nosaltres ja havíem sofert un precintatge l'any 1985», conta **Llorenç Ramon**, cap visible de TV-7 de la petita localitat de Lloseta. «Els del tricorni de xarol fan les coses a la seva manera i moltes vegades s'excedeixen», afegeix per explicar que, per aquest motiu, el jutge ordenà llevar el precinte de TV-7 Lloseta l'any 1985, en comprovar *abús d'autoritat* en el registre perpetrat amb una sola ordre de registre domiciliari.

El dia 31 de desembre fou l'emisso-

ra d'Inca, que rebé la visita de la guàrdia civil. Diumenge, dia 4 de gener, l'emissora d'Andratx. Dilluns, la de Felanitx. I, dimarts, la de Lloseta. A més d'aquestes quatre emissores amb programació d'un dia o dos a la setmana, hi ha emissions esporàdiques —durant les eleccions, amb motiu d'alguna celebració local,...— a Petra, Muro, Sa Pobla, Ca's Concos (Felanitx), Manacor... Fa dos mesos fou tancada TV-Ciudadella.

Els números que actuaren a Lloseta ho feien per ordre superior i no obli-

daren manifestar al responsable de TV-7 l'agraïment per l'omissió de comunicats oficials del cos. Un cotxe oficial esperava la còpia de l'acta-denúncia aixecada per portar-la directament a delegació del govern central. En les paraules que es creuaren entre el xofer, la guàrdia civil i el responsable de TV-7, algú comenta: «ara toca a les ràdios».

Les ràdios

El dia de Reis les emissores van mantenir reunions i contactes. La TV-Inca va anul·lar la programació del vespre anterior. A Manacor, tant la ràdio com la televisió voluntàriament deixaren d'emetre. A poc a poc, tot-hom decidí callar a l'espera d'esdeveniments, davant les notícies publicades a la premsa, que atacava les emissores locals amb la qualificació de *pirates de les ones* i arremetia contra la ràdio municipalitzada de Calvià, «que té personal contractat i fa publicitat encoberta regalant entrades de centres d'atraccions del terme». I, a més, el punt del tot contradictori: té ajuntament socialista.

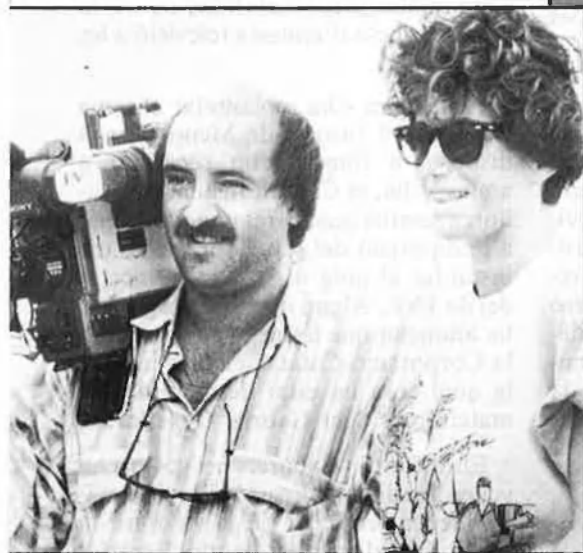
L'extinció del Voltor

Si des del punt de vista ecològic no és desitjable l'extinció de cap espècie, sinó tot el contrari, la protecció de les espècies en perill, creant zones naturals i reserves ecològiques, sembla que aquesta és la concepció que es té de la llengua i el seu necessari desenvolupament als mitjans de comunicació al Parlament balear, que ha subvencionat amb cinc milions Voltor i té dues partides dels pressupostos d'enguany per a aquesta entitat, per un total d'onze milions. Però més que crear una reserva en català, el que cal és promoure i normalitzar el català. I el desenvolupament cultural i lingüístic avui és inseparable de la producció àudio-visual a tots els àmbits, inclosos els locals. Mantenir una reserva i deixar la resta abandonats a la legislació de l'estat o a les lleis del mercat, on és ben segur, com apunta Josep Gifreu en un estudi de prospecció sobre comunicació, llengua i cultura per a l'any 1990, que el català no gaudeix de bona posició, és com qui fa un acte de renúncia a les obligacions que li demanden les lleis democràticament establertes.

Si les interferències de TV3 fetes per Voltor han molestat al públic, les autoritats i, fins i tot la mateixa Corporació Catalana, han fet palesa la necessitat d'uns mitjans àudio-visuals en català a les Illes. Igual que les televisions locals ara silenciades.

Al desembre de 1984 es constitueix legalment la societat Voltor 3, SA, amb la finalitat d'ampliar el senyal de TV3 a Mallorca i Ciutadella. Abans, al març, el Parlament havia aprovat una proposta de connexió amb TV3 i l'Obra Cultural Balear havia llançat una campanya a favor de la recepció i havia adquirit un terreny a Alfàbia per valor de dos milions de pessetes. S'iniciaren contactes amb Joan Granados, director de la Corporació Catalana de TV, i es van emetre subscripcions d'accions a Voltor. Ben aviat s'instal·là el repetidor i TV3 comptà

amb una corresponsalia informativa a Mallorca. Avui, TV3 gaudeix d'una bona audiència. Alguns ajuntaments han instal·lat els propis repetidors, com Calvià i Pollença. I la bestreta de l'ampli accionariat popular es recupera amb les subvencions del govern. Més que l'extinció de Voltor, el que és desitjable és preservar la funció ecològica que aconsegueix dins l'ecosistema comunicatiu, amb la creació i el funcionament de més mitjans totalment legals. I el suport a les iniciatives cíviques en aquest sentit, encara que es trobin dins un estatus il·legal. Tot és qüestió de voluntat política. □

Corresponsal de TV3 a Mallorca. A la dreta, el delegat de govern Martín Plasencia.

A més de Ràdio Calvià, hi ha ràdios municipals a Artà i Montuïri. La resta pertanyen a entitats culturals o a grups d'entusiastes que pretenen més jugar i desenvolupar una activitat d'animació socio-cultural que no competir amb les emissores comercials. «Seria com comparar un full parroquial amb un diari», assenyala un membre del Consell Assessor de RTVE, el president del qual, **Jeroni Fito**, especialista en ràdio, impartí el mes passat un curs de formació a membres de les ràdios locals a Manacor.

Totes les emissores, siguen de ràdio o televisió, pel fet d'emetre tenen obert un expedient informatiu en la delegació del govern central i un control dels responsables de telecomunicacions. Més d'una emissora, durant el passat període de tolerància, que sembla que ara s'ha tancat, ha tingut algun avís per interferir altres ones.

Un debat trencat

Arran del tancament d'emissores lliures o clandestines al març de 1985 (Ràdio Ciutat —pròxima al PSM—,

Ràdio Activitat i Ràdio Mediterrània: les tres emetien en català), es propicià un debat sobre el futur del català als mitjans d'informació. En un col·loqui celebrat aleshores, **Tano Fuster**, director de Ràdio Mallorca, assenyala com a denunciador i propiciador de l'acció de precintatge contra les esmentades emissores de ràdio, a més de les primeres televisions de Lloseta i Alaró, manifestava que «el governador havia estat encara dèbil precintant. Segons el decret de regulació de les FM, la manca de concessió suposa el tancament

FILMOTECA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

DIMECRES, 20

18.00 h.: PERCUSION, *Josecho San Mateo*, 1980. Catalunya. V.E.

20.00 h.: EL ALUMNO GERBER, *Wolfgang Glück*, 1980. Austria. V.O.S.E.

22.00 h.: EL JOVEN FREUD, *Axel Corti*, 1976. Austria. V.O.S.anglès.

DIJOUS, 21

18.00 h.: EL DIPUTADO, *Eloy de la Iglesia*, 1978. Catalunya. V.E.

20.00 h.: EL TESTARUDO, *Franz Antel*, 1981. Austria. V.O.S.E.

22.00 h.: DÉU JA NO CREU EN NOS-ALTRES, *Axel Corti*, 1981. Austria. V.O.S.anglès.

DIVENDRES, 22

17.30 h.: REBELION A BORDO, *Lewis Milestone*, 1962. USA. V.E.

20.00 h.: CARAMBOLA, *Kitty Kino*, 1982. Austria. V.O.S.E.

22.00 h.: SANTA FE, *Axel Corti*, 1984. Austria. V.O.S.anglès.

DISSABTE, 23

16.00 h.: EL TERCER HOMBRE, *Carol Reed*, 1949. Gran Bretanya. V.O.S.E.

18.00 h.: A ANOS LUZ, *Alain Tanner*, 1980. Gran Bretanya-França-Suïssa. V.O.S.E.

20.00 h.: ATRAPADO DETRAS DE LA PUERTA, *Mansur Madavi*, 1984. Austria. V.O.S.E.

22.00 h.: WELCOME IN VIENNA, *Axel Corti*, 1986. Austria. V.O.S. anglès.

DIUMENGE, 24

12.00 h.: Matinal infantil: LA VENTA-FOCS, *Václav Voríček*, 1973. Txecoslovàquia. V.C.

16.00 h.: TRIPLE CROSS, *Terence Young*, 1967. Gran Bretanya-França. V.E.

18.00 h.: EL TERCER HOMBRE, *Carol Reed*, 1949. Gran Bretanya. V.O.S.E.

20.00 h.: A ANOS LUZ, *Alain Tanner*, 1980. Gran Bretanya-França-Suïssa. V.O.S.E.

22.00 h.: GANDHI, *Richard Attenborough*, 1982. Gran Bretanya. V.E.

Travessera de Gràcia, 63.
Telèfon 201 29 06

immediat i una multa. I cal aplicar la llei per evitar una situació caòtica de cent o dues-centes emissores sense control».

Al mateix col·loqui, **Jaume Moncades**, representant de Ciutat Ràdio, denuncià les emissores comercials amb concessió, que tampoc no s'ajusten a una banda del dial més aprofitable que la freqüència concedida. La comunicació en català fa que aquestes emissores treballin *gratia et amore*, quan l'hora d'emissió d'una ràdio comercial ix a més de vint mil pessetes. «Una hora de programa televisiu ens surt per unes trenta mil pessetes», manifesta **Llorenç Ramon**, de TV-7, que rep el suport econòmic de comerços locals per poder desenvolupar una activitat bàsica, com és mostrar per televisió unes imatges pròximes i amb un llenguatge i una llengua familiars.

Ni les ràdios ni les televisions mallorquines no estan agrupades en una associació, com ho està la premsa escrita local. O com ho estan les emissores del Principat, que, fins i tot, reben subvencions de la Generalitat. Aquí només hi ha tolerància per a les ràdios municipals, malgrat que la majoria de les emissores i alguna televisió han sol·licitat freqüència. Ara, dins el compàs d'espera i el silenci obligat, les emissores estan disposades a iniciar els tràmits necessaris per demanar una concessió i per enllestir uns estatuts d'associació semblant al de la Federació de Televisions locals de Catalunya, que n'agrupa unes cent vint-i-cinc. Les més atrevides, fins i tot, seguiran emetent. Però l'estat de dret en què s'arrecera el delegat del govern central per actuar contra la iniciativa civil, encaminada a la normalització del català i la informació a nivell de petita comunitat, no funciona a l'hora de protegir la llengua catalana, reconeguda a l'Estatut com a pròpia i oficial.

El govern de l'estat, davant la impossibilitat d'una llei d'Ordenació de les Comunicacions global, ha optat —assenyalava **M. de Moragas**— per una legislació sectorial, allunyant-se de la possibilitat de fer efectiva una política de comunicació moderna adaptada a un model d'estat democràtic i no centralista, respectuós amb la diversitat cultural i lingüística del seu si, enfront de la creixent invasió de les multinacionals de la cultura. La recepció de la televisió via satèl·lit, els serveis de cable-distribució, l'ampliació de canals de les televisions públiques, estatals i autonòmiques, el futur d'altres formes de televisió per èter, com aquestes te-

levisions locals, etcètera, no estan contemplats ni a la llei d'Organització de Telecomunicacions, que acaba d'entrar en vigor, ni a la Llei de Televisió Privada, que s'està discutint. Sembla que només recorden l'article 31, que adverteix de la incautació i el tancament immediat d'emissores sense concessió.

La pirateria de Voltor

Si els mitjans de premsa pròxims a empreses optants a llicències televisives privades no han dubtat a qualificar de *pirates* les emissions de l'Obra Cultural Balear, a través del repetidor de Voltor, els altres, que s'han embolicat en la discussió bizantina del terme *pirata*, no fan gaires coses per a la normalització lingüística, que està en el fons del debat.

El PSOE, en el seu programa electoral per a les autonòmiques, anunciava que posaria en marxa la Corporació de Radiotelevisió creada pel govern balear fa dos anys, a fi que negociàs amb la corresponent Corporació de Catalunya l'ampliació de la banda horària d'espais dedicats a les Illes a TV3, com també responsabilitzar-se de la bona recepció d'aquesta televisió a les Illes.

Ara, quan s'ha replantejat el tema i el Consell Insular de Menorca està disposat a finançar un repetidor a aquesta illa, el Consell Insular de Mallorca sembla que ha fet una oferta per a l'adquisició del repetidor de Voltor instal·lat al puig d'Alfàbia, al costat del de TVE. Algun membre del govern ha anunciat que les negociacions amb la Corporació Catalana s'han iniciat, la qual cosa ha estat desmentida pel mateix president **Gabriel Canellas**.

Els informes elaborats pel govern no veuen factible la creació d'una televisió illenca pròpia. TVE ja va oferir la possibilitat d'ampliar bandes horàries per a les Illes fa cinc anys, per boca del mateix **Calviño**. La nova llei de televisions privades ha deturat el camí fet i fa replantejar les estratègies. Amb l'acció de Voltor d'emetre clandestinament s'intenta fer *banyar* el govern, davant l'amenaça de televisions privades en espanyol, fet que rebaixarà la proporció d'emissions en català. Però, si Voltor es mou dins l'ambigüitat i la il·legalitat, el govern no sembla disposat a emprendre, d'una vegada per totes, l'organització d'una comunicació àudio-visual en català en el seu territori. Tal volta sia per no perjudicar les empreses privades, que tan bones relacions hi mantenen. □